

ΚΛΑΣΙΚΗ ΕΠΟΧΗ (480-323 π.Χ.)

Από τη συμμαχία της Δήλου

στην Αθηναϊκή ηγεμονία

Προέλευση της λέξης «κλασικός»

Από τη λατινική λέξη **classis** = τάξη, σειρά.

Classicus = ο «πρώτης τάξεως» (αξεπέραστο πρότυπο) συγγραφέας της αρχαιότητας.

Ο χαρακτηρισμός «κλασική»:

- αναγνωρίζει στην εποχή την υπεροχή των συντελεστών της και των επιτευγμάτων τους,
- επικυρώνει την πνευματική τους επιβολή και τη διαχρονική επιβίωσή τους στις ιδέες και στα δημιουργήματα μεταγενέστερων εποχών.

Την εποχή αυτή διαμορφώθηκαν οι αξίες που αποτελούν τα θεμέλια του σύγχρονου δυτικού πολιτισμού.

- η ναυμαχία της Σαλαμίνας 1.avi

Σημασία περσικών πολέμων

Η αυτοπεποίθηση,
η αίσθηση της αυτάρκειας
αλλά και της υπεροχής απέναντι στους «βαρβάρους»
και πάνω απ' όλα η ψυχική ευφορία του νικητή που
θέλει να αποκαταστήσει τις καταστροφές

ήταν κίνητρα

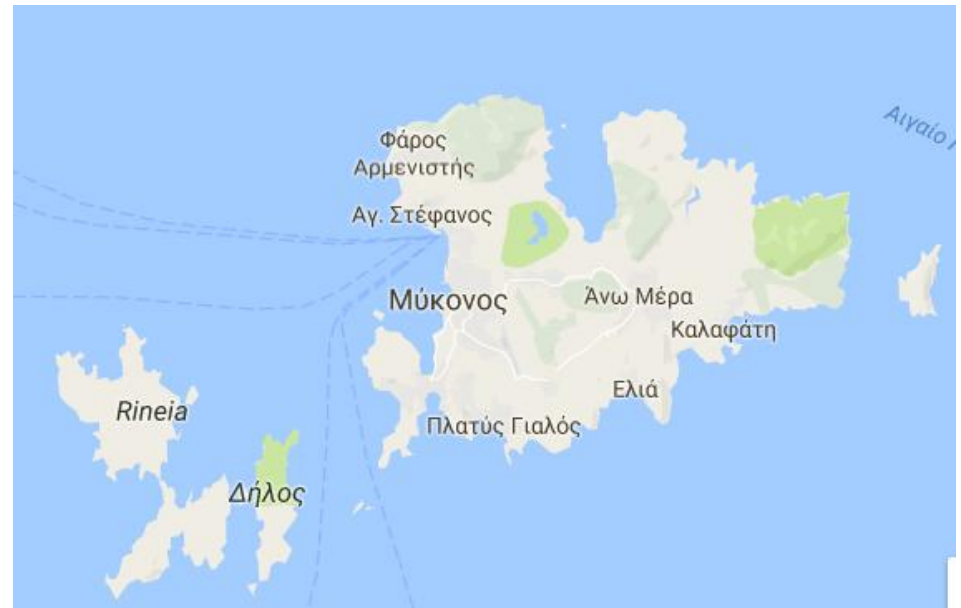
που δημιούργησαν τα επιτεύγματα στην πολιτική,
στα γράμματα και τις τέχνες της κλασικής εποχής.

Κύρια γεγονότα

- Τέλος περσικών πολέμων – δημιουργία Δηλιακής συμμαχίας (478/7 π.Χ.)
- Ηγεμονία Αθήνας. Αντιπαράθεση με Σπάρτη.
- Πελοποννησιακός πόλεμος (431-404 π.Χ.)
- Ανταγωνισμός των ελληνικών πόλεων-κρατών και παρέμβαση Περσών
- Πανελλήνια Ιδέα
- Μερική ένωση των Ελλήνων από τον Φίλιππο της Μακεδονίας
- Εκστρατεία του Μ. Αλεξάνδρου εναντίον των Περσών στην Ασία
- Θάνατος Μ. Αλεξάνδρου (323 π.Χ.)

Α' Αθηναϊκή συμμαχία 478/7 π.Χ.

- Έδρα η Δήλος - συμμαχικό ταμείο
- Ετήσια συγκέντρωση αντιπροσώπων
- Ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις
- Φόρος σε πλοία ή χρήματα

Η ίδρυση της συμμαχίας της Δήλου

Οι Αθηναίοι ανέλαβαν, έτσι, την αρχηγία με τη θέληση των συμμάχων εξαιτίας της έχθρας τους εναντίον του Πausανία. Όρισαν ποιοι από τους συμμάχους έπρεπε να συνεισφέρουν χρήματα και ποιοι να προμηθεύσουν καράβια για την αντιμετώπιση των βαρβάρων.

Σκοπός, έλεγαν, ήταν να λεηλατήσουν τις κτήσεις του Βασιλέως, αντίποινα για όσα είχαν πάθει. Για πρώτη φορά, τότε, οι Αθηναίοι διόρισαν Ελληνοταμίες που πήγαιναν και εισέπρατταν τον φόρο. Έτσι ονομάστηκε τότε, η εισφορά. Το ύψος του πρώτου φόρου που ορίστηκε ήταν τετρακόσια εξήντα τάλαντα, ταμείο ήταν η Δήλος και οι συνελεύσεις της συμμαχίας γίνονταν στο Ναό.

Θουκυδίδης, Α, 96

Η συμμαχία ως μέσο κυριαρχίας της Αθήνας

Τη συμμαχία οι Αθηναίοι τη χρησιμοποίησαν ως **μέσο επικράτησης και κυριαρχίας**

α) απέναντι στους Πέρσες

β) απέναντι στους υπόλοιπους Έλληνες

γ) αλλά και στους ίδιους τους συμμάχους της

Κίμων

- ❖ Αρχηγός αριστοκρατικής παράταξης, γιος του Μιλτιάδη
- ❖ Νικά τους Πέρσες στον Ευρυμέδοντα ποταμό το 467 π.Χ. (Μικρά Ασία)
- ❖ Φιλολακωνική πολιτική

Κίμων

Ο Κίμων ήταν Αθηναίος πολιτικός και στρατηγός του πρώτου μισού του 5ου αιώνα π.Χ.. Δεδομένου ότι εξελέγη στρατηγός το 476 π.Χ. και θα πρέπει να ήταν 30 χρονών τότε, πρέπει να γεννήθηκε το 506 π.Χ.. Ο Κίμων ανήκε στο μεγάλο γένος των Φιλαϊδών. Πατέρας του ήταν ο Μιλτιάδης, ο νικητής του Μαραθώνα και μητέρα του ήταν η Ηγησιπύλη, πριγκίπισσα από τη Θράκη, κόρη του βασιλέως Ολόρου (από την ίδια οικογένεια καταγόταν και ο ιστορικός Θουκυδίδης).

Τα πρώτα χρόνια της ζωής του Κίμωνα υπήρξαν πολύ δύσκολα, αφού ο πατέρας του πεθαίνοντας του άφησε χρέος τεράστιο: το πρόστιμο που του είχε επιβληθεί για την αποτυχημένη εκστρατεία στην Πάρο. Η αδελφή του Κίμωνα, Ελπινίκη, παντρεμένη με τον πάμπλουτο Αθηναίο Καλλία, τακτοποίησε την πληρωμή του προστίμου, παρά τις αντιρρήσεις του αδελφού της, ώστε να μπορέσει αυτός να αναμιχθεί στην πολιτική.

Διακοπή φιλικών σχέσεων Αθήνας - Σπάρτης

Η Σπάρτη με την βοήθεια των Πελοποννησίων, μη μπορώντας να καταλάβει το φρούριο των Μεσσηνίων, την Ιθώμη, (Γ' Μεσσηνιακός πόλεμος, 464-455 π.Χ.) ζήτησε την βοήθεια των Αθηναίων. Οι δημοκρατικοί με αρχηγό τους τον Περικλή, αρνήθηκαν να βοηθήσουν την Σπάρτη, αλλά ο Κίμων τους έπεισε και επικεφαλής στρατού έφθασε στην Ιθώμη. Μετά από ανεπιτυχή επίθεση στο οχυρό, στην οποία έλαβαν μέρος και οι Αθηναίοι, οι Σπαρτιάτες τους έδιωξαν.

Μετά από αυτό το γεγονός, οι προσβεβλημένοι Αθηναίοι υπό την αρχηγία του Περικλή, κατάφεραν να εξορίσουν τον Κίμωνα.

Πολιτικές εξελίξεις στην Αθήνα

- Επικράτησαν οι δημοκρατικοί με αρχηγό τον Εφιάλτη.
- **Ο Κίμων εξοστρακίστηκε.**
- Η φιλολακωνική πολιτική εγκαταλείφθηκε.
- Δολοφονία Εφιάλτη. Αρχηγός των δημοκρατικών ο Περικλής.
- Επιστροφή Κίμωνος (451 π.Χ.). Υπέγραψε 5ετή ανακωχή με τη Σπάρτη.
- Πέθανε κατά την πολιορκία του Κιτίου της Κύπρου σε εκστρατεία εναντίον των Περσών. (450 π.Χ.)
- Καλλίειος ειρήνη (κατά άλλους Κιμώνειος) με τους Πέρσες.

Εξοστρακισμός Κίμωνος

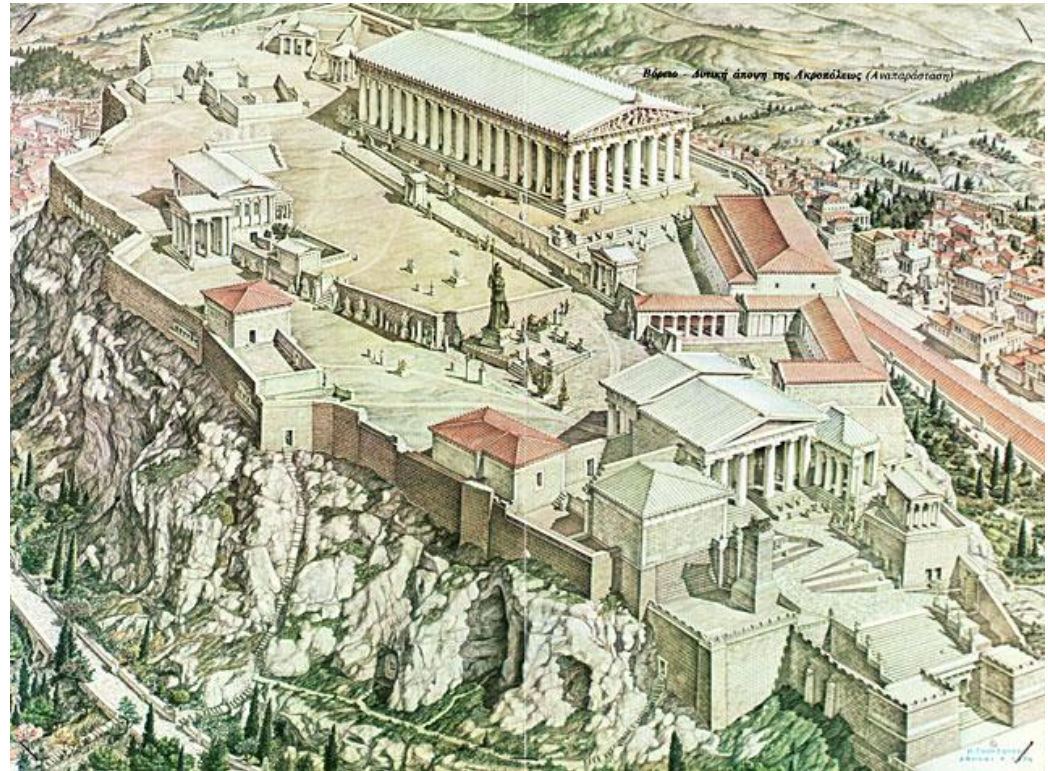

Στο μεταξύ...

**Η Αθήνα μεταβάλλει
τη συμμαχία σε
ηγεμονία:**

(α) μεταφορά
συμμαχικού ταμείου
από Δήλο σε Ακρόπολη
Αθηνών (454 π.Χ.)

(β) ένοπλες
επεμβάσεις σε
συμμαχικές πόλεις που
ήθελαν να
αποχωρήσουν από τη
συμμαχία

Ο χρυσός αιώνας του Περικλή (5ος αι.)

«ἐγίγνετό τε λόγῳ μὲν δημοκρατία, ἔργῳ δέ ὑπὸ τοῦ πρώτου ἀνδρός ἀρχή» (Θουκυδίδης, Β, 65.9)

Περικλής

Άνοδος στην
εξουσία του
Περικλή.
Σύναψη
τριαντάχρονης
ειρήνης με τους
Σπαρτιάτες
(τριακοντούτεις
σπονδαί)

Η καταγωγή του

Ο Περικλής γεννήθηκε στον δήμο Χολαργού, γύρω στα 495 π.Χ. Πατέρας του ήταν ο επίσης πολιτικός και στρατηγός των αρχών του 5ου αιώνα π.Χ., **Ξάνθιππος** και μητέρα του η **Αγαρίστη**, μέλος της παλαιάς και ισχυρής αριστοκρατικής οικογένειας των **Αλκμεωνιδών**. Θείος της ήταν ο μεταρρυθμιστής του αθηναϊκού πολιτεύματος, **Κλεισθένης**.

Σύμφωνα με την αφήγηση του Ηροδότου, καθώς και του ιστορικού Πλουτάρχου, λίγες ημέρες πριν τη γέννηση του μεγάλου πολιτικού, η μητέρα του, Αγαρίστη, είδε στο ύπνο της ένα όνειρο όπου αντί για παιδί είχε φέρει στον κόσμο ένα λιοντάρι. Οι υπηρέτριές της, όταν ξύπνησε από το φόβο της, τής είπαν πως το όνειρο ήταν καλό σημάδι, γιατί το λιοντάρι αντιπροσώπευε τη δύναμη και τη δόξα.

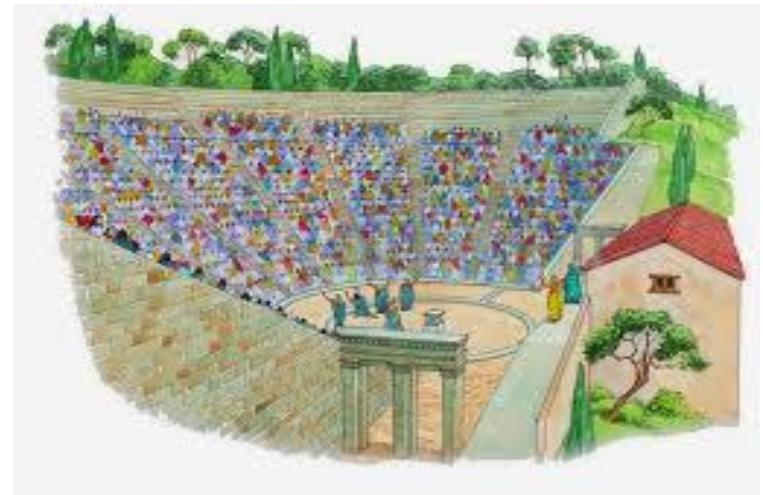
Χάρη στον πλούτο και την υψηλή κοινωνική θέση της οικογενείας του πέρασε ήρεμα νεανικά χρόνια και είχε την τύχη όχι μόνο να ικανοποιήσει την αγάπη του για τη μελέτη, αλλά και να γνωρίσει και να μαθητεύσει κοντά σε μερικούς από τους πιο ξακουστούς φιλοσόφους της εποχής του.

Ο Περικλής και η Αθήνα

- Προικισμένος ηγέτης. Διέθετε οξυδέρκεια, πειθώ, επιβολή στο πλήθος.
- Αλλά και στην Αθήνα είχαν διαμορφωθεί οι κατάλληλες, κοινωνικές, πολιτικές, οικονομικές, προϋποθέσεις για την πολιτική και πολιτιστική απογείωση της Αθήνας.

Ενίσχυση δημοκρατίας

- Καθίερωση χρηματικής αποζημίωσης για τους κληρωτούς άρχοντες (βουλευτές, λαϊκούς δικαστές)
- Θεωρικά: αντίτιμο ελεύθερης εισόδου των πολιτών στο θέατρο

Με βάση το παράθεμα, ποια μέτρα έλαβε ο Περικλής, για να ενισχύσει το δημοκρατικό πολίτευμα; Ποιο άλλο μέτρο προς αυτή την κατεύθυνση γνωρίζετε;

Ύστερα από αυτά, όταν ο Περικλής έγινε αρχηγός της δημοκρατικής παράταξης, το πολίτευμα εκδημοκρατικοποιήθηκε περισσότερο. Ο Περικλής αφαίρεσε μερικές αρμοδιότητες από τον Άρειο Πάγο και κυρίως προσπάθησε να οργανώσει τη ναυτική δύναμη της πολιτείας. Έτσι το πλήθος απέκτησε θάρρος μεγαλύτερο και περισσότερες εξουσίες. Σαράντα εννέα χρόνια μετά από τη ναυμαχία της Σαλαμίνας, όταν ήταν επώνυμος άρχοντας ο Πυθόδωρος, άρχισε ο πελοποννησιακός πόλεμος. Κατά τη διάρκεια του πολέμου όλος ο λαός συγκεντρώθηκε μέσα στην πόλη και οι πολίτες συνήθισαν να παίρνουν μισθό όταν ήταν σε εκστρατεία. Με αυτόν τον τρόπο ο λαός, συνειδητά ή ασυνείδητα, ασκούσε ο ίδιος την εξουσία. Ο Περικλής πρώτος χορήγησε μισθό στους δικαστές για να συναγωνιστεί τον Κίμωνα που ήταν πλούσιος και ξόδευε για το λαό.

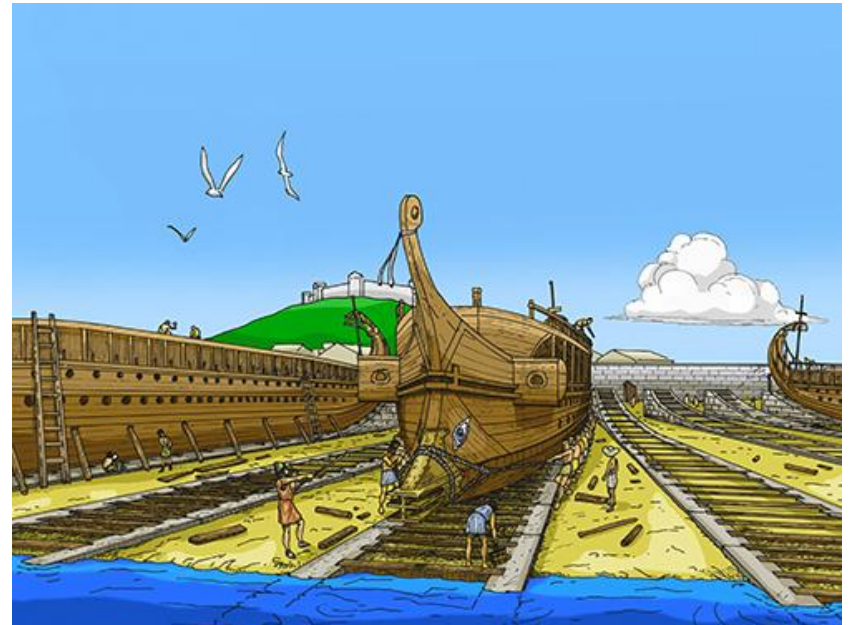
Αριστοτέλης, Αθηναίων Πολιτεία, 27.

Με βάση το παράθεμα, ποια μέτρα έλαβε ο Περικλής, για να ενισχύσει το δημοκρατικό πολίτευμα; Ποιο άλλο μέτρο προς αυτή την κατεύθυνση γνωρίζετε;

Ύστερα από αυτά, όταν ο Περικλής έγινε αρχηγός της δημοκρατικής παράταξης, το πολίτευμα εκδημοκρατικοποιήθηκε περισσότερο. Ο Περικλής **(1) αφαίρεσε μερικές αρμοδιότητες από τον Άρειο Πάγο** και κυρίως **(2) προσπάθησε να οργανώσει τη ναυτική δύναμη της πολιτείας**. Έτσι το πλήθος απέκτησε θάρρος μεγαλύτερο και περισσότερες εξουσίες. Σαράντα εννέα χρόνια μετά από τη ναυμαχία της Σαλαμίνας, όταν ήταν επώνυμος άρχοντας ο Πυθόδωρος, άρχισε ο πελοποννησιακός πόλεμος. (3^α) *Κατά τη διάρκεια του πολέμου όλος ο λαός συγκεντρώθηκε μέσα στην πόλη και οι πολίτες συνήθισαν να παίρνουν μισθό όταν ήταν σε εκστρατεία. Με αυτόν τον τρόπο ο λαός, συνειδητά ή ασυνείδητα, ασκούσε ο ίδιος την εξουσία.* **(3) Ο Περικλής πρώτος χορήγησε μισθό στους δικαστές** για να συναγωνιστεί τον Κίμωνα που ήταν πλούσιος και ξόδευε για το λαό.

Ενίσχυση εμπορίου

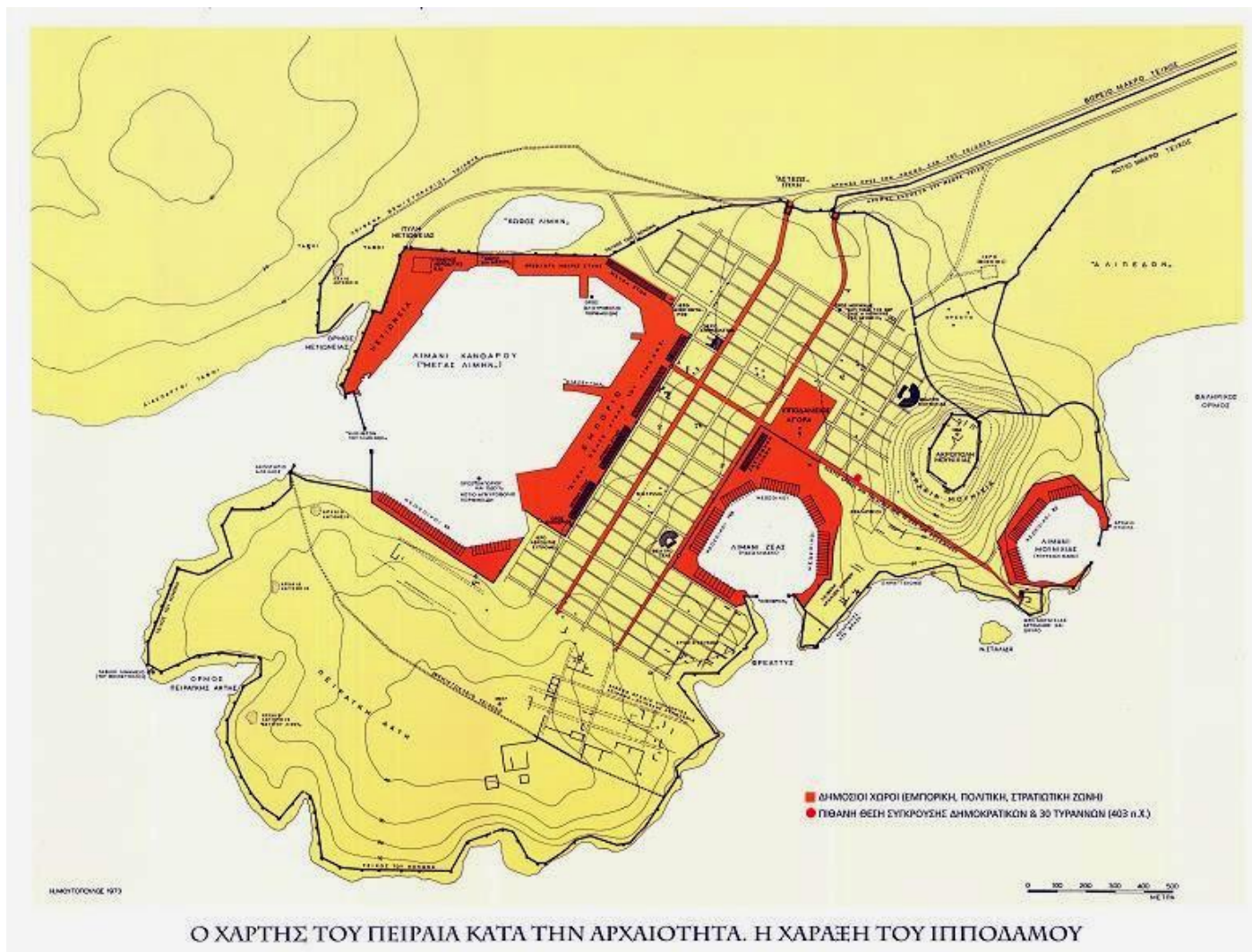
- Ίδρυση αποικίας Θουρίων στην Κ. Ιταλία
- Εξέλιξη του Πειραιά σε μεγάλο εμπορικό λιμάνι

Η αποικία των Θουρίων

Πολεοδομικός χάρτης Πειραιά

Έσοδα αθηναϊκού κράτους

Τακτικά

- ❖ Εκμετάλλευση μεταλλείων
- ❖ Φορολογία (μετοίκιο, έμμεσοι τελωνειακοί δασμοί)
- ❖ Φόρος συμμάχων

Έκτακτα

- ❖ Έκτακτη φορολογία συμμάχων με τη μορφή πολεμικών αποζημιώσεων
- ❖ Θεσμός λειτουργίας
 - χορηγία
 - τριηραρχία
 - αρχιθεωρία
 - εστίαση
 - γυμνασιαρχία

χορηγία

Ο χορηγός είχε την υποχρέωση να δώσει χρήματα για τη διδασκαλία ενός θεατρικού έργου

τριηραρχία

Ο τριήραρχος είχε την υποχρέωση της συντήρησης και του εξοπλισμού μιας τριήρους.

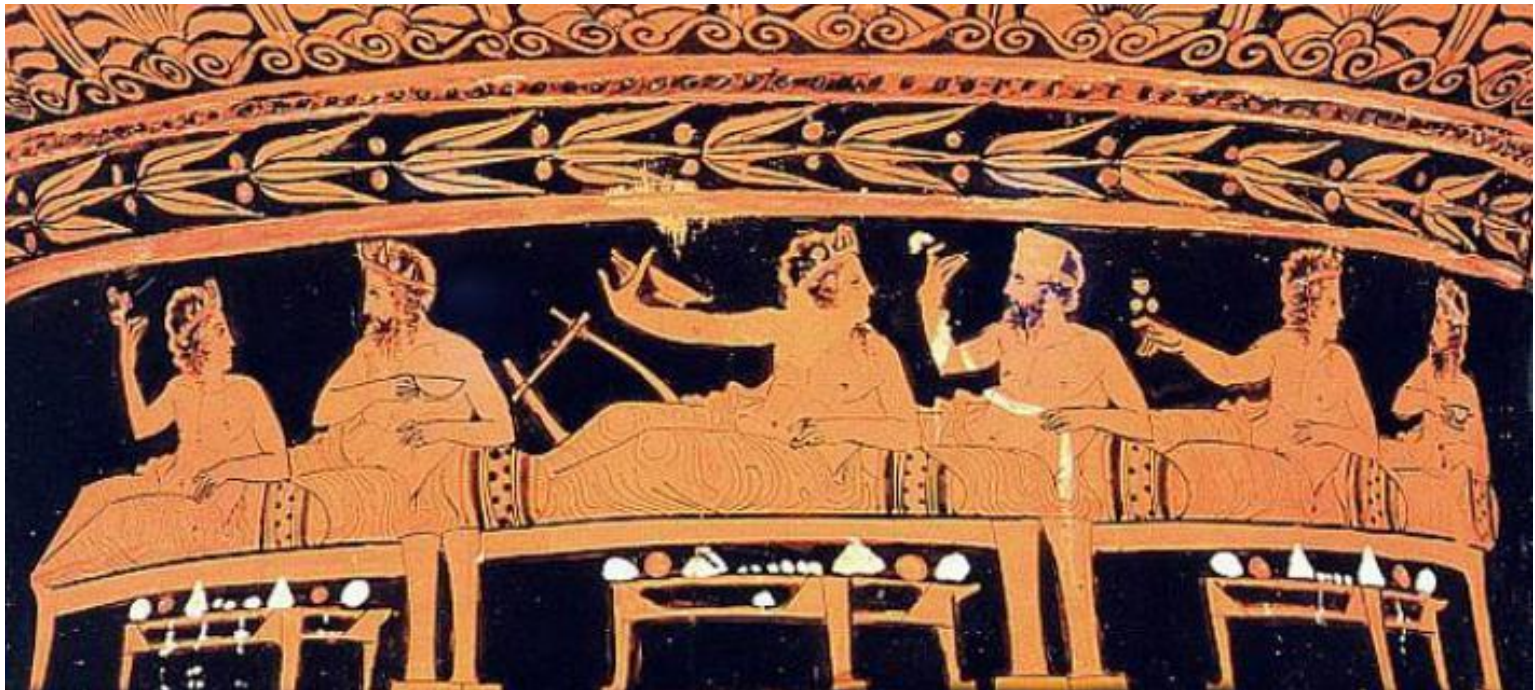
αρχιθεωρία

Υποχρέωση κάλυψης των εξόδων επίσημης αποστολής σε πανελλήνιες εορτές.

εστίαση

Υποχρέωση κάλυψης εξόδων του δείπνου μιας φυλής
σε θρησκευτικές εορτές.

γυμνασιαρχία

Υποχρέωση κάλυψης αγώνων λαμπαδηδρομίας στα Παναθήναια.

- Ο Μηχανισμός των Αντικυθήρων (Greek - Ελληνικά, 2D).avi